

VESZPRÉMI HIRLAP

POLITIKAI HETILAP.

AZ EGYHÁZMEGYEI IRODA HIVATALOS KÖZLÖNYE ÉS EGYHÁZMEGYEI HIVATALOS TANÜGYI KÖZLÖNY.

Megjelenik minden vasarnap.

Előfizetési ár: Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. (Tanítónak egy évre 8 kor.) Egyes szám ára 24 fillér.
Hirdetések ára: Egész oldal 32 kor., féloldal 16 kor. stb.

Felelős szerkesztő

Hoss József dr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal.

Veszprém, Egyházmegyei Nyomda. (Telefon: 61.)

Előfizetéseket elfogad és hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők

Békehangok.

Ma is a háboru vad, szilaj támadásra csábító szelleme szárnyal országokon át. Szemében sátni tűz, ajkán démoni mosoly s biztató, megtévesztő ígéreiteit pazarul hinti. Ott suhog a küzdő népek közepette s mint az örök emberi viszálykodás halhatatlan lelke a vére szomjazó gyűlölet tüzét élesíti. Legtöbb hatással ellenfeleink szövetségében, hogy valahogyan békére, a világ legszebb javait: az emberi életet s az emberi szellem kincseit tisztító háboru befejezésére ne gondoljanak.

S amíg azok pusztulnak, országokat veszítenek: a csábító szellem biztató durzsolással fülükbe sutog s új tervek, új támadások, minden eddigi csapást helyre ütő diadal szerzésére biztatja őket. Ha más módon nem: várakozás, lassu erőfogyasztás, gazdasági elgyengítés által. S míg ők a háboru hosszú eitolására, erők összeszedésére s egyesítésére készülnek, a háborus szellem, sajnos, az alatt mi közöttünk is csábítgat. Hósi küzdelmeink ugyan bizalomra, derűs reményre jogosítanak. Öntudatos szándékkal készülünk minden, a legteljesebb, legvégső erő kifejtésére is. Ez alatt azonban a csábító, a lélekvesztő démon az arany csillogását ragyogtatja s ennek a bűvös ragyogásnak varázsa vetélkedőkké, ellentétekké teszi az érdekeket. Különösen két nagy termelő faktor: agráriusok s kereskedők helyezkednek szembe

s az ország színe előtt utalják egymásra e háborus idő egyik átkának, a nagy drágaságnak előidézését. A vitába azután belefolyóknak az egyesek is s a kiegyenlíthetlen kontroverziák hatása a kisebb társadalmi körzetekben is az elégtelenség s a békétlenség indulatát szítja.

Ebbe a diszsonans társadalmi kavardásba — hisszük — szétválasztó markolással nyult bele nemzeti közéletünknek egyik fényes oszlopa, a békés mozgalmaknak ékes szózatú apostola: *Apponyi Albert* gróf. Az ő sovén, minden érdeken felül szárnyaló magyar lelkének aggódása kérő, figyelmeztető szavakban tört utat a békétlenkedők felé. A törvényalkotás házában hangoztatta, hogy az immunitással védett szólásszabadság alkotmányos fórumán jogosan szólal meg a kormányzásra, a legmagasabb végrehajtó hatalomnak: a kormányznak ténykedésére vonatkozó kritika, de erre a kritikára most, a háboru napjaiban mérsékelő hatással kell lennie a nemzet egységes, összetartó közérzését messze világító fényrel hirdet hazaszeretnek.

A háborúnak lelke kavarsára dolgozó szelleme ne válassza szét, inkább egyesítse az amugy is viszálykodásra hajlandó magyar fajt s amikor ellenfeleinket tovább való támadásra sarkalja, minket, mint a győztes nemzetcsoporthoz egyik nagyon részes tagját, ne szétválaszra, hanem acél-erős összetartásra ösztönözzön.

Megszíyleendő ennek a nagy hazafinak értelme: a kormányra vonatkozó bírálatnak egyik legilletékesebb helyén a háborus országgyűlésnek tagjai csakis a kormány tevékenységét ellenőrizték, csakis a kormány intézkedését bírálgassák, meg pedig egyes társadalmi osztályok gazdasági tulkapását. Nem tagadjuk ugyan ennek jogosultságát, csak szelidíteni s a tárgyilagosság medrébe óhajtja terelni azt a nagy, országos ellen-szenvet, melyet a háborus korszak gazdasági konjunkturájának tulzott kihasználása a nagy társadalomban kiváltott.

Bár sokan szenvedünk e gazdasági helyzet miatt, mégis csak helyeselni tudjuk a figyelmeztetést, hogy a magyar országgyűlésből nagy kérdések elbírálása, új törvények alkotása idejében „a kölcsönös vádaskodás és szemrehányás a különböző társadalmi tényezőikkel szemben küszöböltessék ki.” Ugy sejtjük, hogy a társadalmi békére intő eme lelkes szózat nemcsak a nemzeti egységet feltételezi, hanem ugyanakkor a hajnalodás fényében pirkadó béke reményességében is bizakodó államférfiak megnyilatkozása volt.

Ne tagadjuk, hogy különösen semleges országok lapjaiban többször felmerülnek békehírek. Hogy mennyi alappal nem láthatjuk világosan. Ma még leplezi a törekvés, hogy e háboru céljait a küzdő felek megvalósítsák, mi, a védekezők pedig arra, hogy remélt győzelmünk nyomában mennél bi-

Veszprémi levél.

Irja: Ellgat.

Kedves Ernőm!

No az igaz, hogy ezt a levelet sem hamar-kodtam el. De hát csak így van az ember. Készül-készül s a levél még is oly lassan készül el. Egyik nap hangulat nincs — majd hoinap. Másnap dolga van az embernek, ezért nem ír. A végén azután jön az ultimátum: megnémultál? — na és végre nekifohászok. Mostanában pláne nem szabad haragudnod, hogy ennyire meggondoltam a levél-írást; fura egy ügy ám az a cenzúra, soh'sem tudja az ember, mikor settenek hadifitkot leveleiben s ha illesmit nem is találnak, bizony nem azért ragasztja le az ember levelet, hogy amit ír, közhírré legyen. Látod, ez az, amitől én vérbeli untauglih reszketek.

Hogy vagytok Veszprémben? Köszönöm, köszönöm, csak megvagyunk, de nem gondolok, ha én híven beszámolok neked veszprémi impressziómról s ez a levél valami indiscretio folytán a veszprémi tudomásra jut, mi lehet ebből? Legjobb esetben hósi halál, de nincs kizárva, hogy csunyhább vége lesz az ügynek, egyszerűen elpáholnak. A kedvedért azonban ezt is megreszkírozom.

Valami nagyon alaposan még nem volt módomban megismerni ezt a bakonymenti kis várost, hisz, nem régóta vagyok itt s egyébként sem megy ez oly könnyen, mint béke idején. A társaskörök flete tengődés, a kávéházat — mint tudod —

nem nagyon szeretem, vizetekkel pedig nem sokra megy az ember. Fogva tart mindenkit a háboru ezer aggsága s ahol érzékenyebben nincsenek is érdekelve, az ilyen családban is szivesebben látnának mondjuk — egy zsák lisztet, mint egy uj ismerőst. Szóval nehezen megy egy kissé az ismerkedés; de amit eddig földérettem: im halljad.

A városról mit írjak? Remélve, hogy mielőbb szerencséltesz, csak a meglepetésekre szeretnélek kicsit előkészíteni. Anyit előre is elárulok, hogy turistaszenvedélyed kielégítésére itt bőségesen lesz alkalmad. Régi történelmi múltu város, a fekvése azonban csak akkoriban lehetett előnyös, amikor az volt a cél, hogy az ostromló ellenség legalább háromszor törje ki a nyakát, mielőtt a vár kapujáig jutna. Szóval nekünk somogyiaknak kicsit: meredek. Csupa hegy-völgy ez a kis hely, hódol is ám mindenki a téli sportoknak. Amint beüt a hidegebb időjárás, jön egy kis hó, esetleg lefagy az eső, egy nagy rődiipája az egész város; csuszik a város apraja-nagyja, csak ugy korcsolya és rődi nélküli, ki a lában, ki a — hátán.

Ennek a kies fekvésnek meg van az az előnye, hogy a villanyos balesetektől egyelőre nem kell tartanunk. Talán ép a balesetektől való irtózás az oka, hogy a vasutat sem engedték közel magukhoz a veszprémiek.

Vagy a vigécektől féltek.

Valaminek kellett történni a vasut és a város között, másképp igazán nem érti az ember, miért nem jött közelebb a városhoz a körülbelül háromnegyed órányi távolságra futó vasuti vonal. Még gyanu-

sabbá lesz az ügy, ha megfigyeljük azt a kis vicinálit, amelyik újabb időben a fővonalról kiindulva kiköt Veszprémbe. Mindig hátat fordítva jön a kis hamis; itt valami nagy fasé lehet.

No de villanyvilágításunk az van. De még milyen! Itt nem égnek ám olyan prózai rendben a lámpák, mint például nálatok. Itt valahogy szebb, rapszódikusabb az üzem, délelőtt nincs áram, délután hol van, hol nincs, este? — néha oly vakítóan égnek a lámpák, hogy semmit nem látni tőlük. Csak egyet nem szeretek: nem tudom kinek a kedvéért pislognak mindig úgy öt óra tájban a lámpák, eleinte ugyan érdekes a dolog, de tudod mindennap ezt is megújja az ember.

Még egy dolog van, aminek eddig nem tudom a nyitját. Hogy nálunk Somogyban akad egy kis sár, azt értem, ott van humus is, de itt nemcsak a város épült sziklára, hanem még a város környékén is sziklát hány az eke a sok kő miatt. Mindezek ellenére itt oly mesésen van berendezve a dolog, hogy ha az országot rég száraz s a városon kívül, itt benn mi még mindig bokáig, térdig — ki meddig akar — járunk a sárban. Úgyesen csinálják, az már szentigaz. Ugy látszik a kocsi zaját akarják így tompítani s a cipőtalp sem kopik oly gyorsan, mint száraz aszfalton.

Huzamosabb száraz időjárás után, mikor a legnagyobb gondoskodással sem lehet már tovább megóvni a kellemes, lágy utcaburkolatot, a gyalogjáróknak helyi-kézelt előtűnederik az aszfalt. Ennek alkalmazásánál is így érdekes gyakorlati fogást sikerült megfigyelnem. A legforgalmasabb utcán, a korzón, az aszfaltburkolaton kisebb-nagyobb

zonyosabb és állandóbb békét szervezzünk jövőbeli fejlődésünkre. Bizhatunk azonban, hogy az ellenfelek kilátása egyre gyengül, a miénk pedig erősödik. Paradoxonnak tetszik, hogy a háborus eredményeket a kiegyenlítés mérlegén nem az egyensúlyozás, hanem a túlterhelés biztosítja. Az egyensúly a természetben nyugvás, a fegyveres békében pedig egyenlő, ellentétes erőnek állandó készülődése a főlényt szerző tulsulyra. Amíg ez a tulsúly döntésben nem érvényesül, az egyensúly fenntartásának állandó küzdelme minden szellemi és anyagi termelőt a készülődő új háboru javára köt le. Döntő győzelemre van tehát szükségünk, hogy a békes fejlődésre alkalmas főlényességet megszerezünk. Ez már ma is látható s a Gondviselés eddig segítő védelme mellett be is következik, hogy a kiegyenlítés mérlegét a központi szövetségek nyomják alá.

Apponyi gróf megértésre biztató szavai mintha az eljövendő szépséges békeünnepnek, a fenyőgalyas, gyermekörömös szép karácsonynak előre vetődő ragyogásából, hangulatából erednének. Születésnapja közeledik a Megigértnek, aki legelőször hirdette a földi népeknek a világbékességet. Az isteni és emberszeretet lélektisztító érzéseiből fakadó s minden embert testvérként ölelő szent békességet!

Közeledik a világüdvösséget hozó örök Ige megtestesülésének áldott, szent ünnepe. Vajha e napon, e napnak varázsa alatt alászállana a Béke angyala s hirdetné a betlehemi pásztorok helyett mind e világ népének: dicsőség Istennek, béke az embereknek!

—a.

HIVATALOS RÉSZ.

Kérelem. Tisztelettel felkérem a veszprémi egyházmegyei ft. esperes urakat, hogy az 1915. évre esedékes esperesi tiszteletdíjokról szóló nyugtávként december hó 24-ig címemre beküldeni sziveskedjenek. *Püspökségi jószágkormányzó.*

Megyegyűlés. December hó 13-án rendes megyegyűlés volt. A gyűlésen Hunkár Dénes főispán elnökölt. A főispán indítványára a közgyűlés hódoló feliratban mond köszönetet Ő Felségének a cimere és jelvénykérdés saját kezdeményezésű elintézéséért. Köszönő iratot küld egyidejűleg a kormányelnöknek is. Ugyancsak a főispán előterjesztette Ő Felségének a vármegyei tisztviselőkhöz

távolságokból különös folytonossági hiányok, hogy is mondjam — tudod — olyan rianások vannak. Sokáig törttem a fejem, honnét e furcsaság? Végre felvilágosítottak, hogy ez nem fagyó van; én ugyanis erre gondoltam; leölnék a forró aszfaltot, ez hűl, hűl, a végén megfagy s mikor erős a hideg — mint a Balaton jege — rian. De nem így van ám! Ezt egyenesen így akarták. Tehát mesterséges rianások ezek. Itt a korszón óriási a forgalom és néha, ha hevesek az ostromok, nagy a hőfejlesztés is. Természetes, hogy a nagy teher és hő miatt az aszfaltburkolat nyulik s ha itt-ott hézagok nem volnának, könnyen megcsúsz, hogy helyei-közzel a burkolat feldudorodna. Íme, ezért a rianások az aszfalt. Nem is hinné az ember, hogy ilyen kis városban ilyen ravaszul kieszelnek valamit. A vasuti sínéknél tapasztaltam csak ezt eddig, na de aszfaltjárásnál még sehol sem vitték talán ennyire a technikát.

— Most veszem észre, hogy kifogyott tollam alól a papír és az asztalomon körmölök. Sajnálom, oly sokat szerettem volna még elmondani Neked veszprémi tapasztalataimból, publikumról, szórakozásokról, háborus mozgalmakról, jótékonykodásokról, de majd legközelebb. Főltéve persze, hogy életben maradok ezek után. Ha fölbontra kapnád levelem, légy elkészülve a legrosszabbra.

Ölel szerető híved

Jenő.

intézett elismerő leiratát. Ezt a szép alkalmat a maga részéről is megragadta s köszönettel honorálta vármegyénk tisztviselői karának a háboru alatt kifejtett buzgó, lankadatlan s eredményes munkásságáért. A gyűlés egyik kiemelkedő pontja volt *Hollócher* Károly országgyűlési képviselőnek indítványára, melyet az alispánhoz intézett. Egy győri fakereskedő-cég ugyanis a múlt télen sok fát vágatott a Bakonyban. A porvaiak akkor ajánlkoztak a kifuvározásra, azonban a cég csekély különbség miatt az ajánlatot elutasította. A cég most a fát felajánlotta Győr városának, de a vasuti szállítás addig, míg a fát az állomásra nem fuvarozzák, lehetetlen. Győr város vármegyénk alispánjához fordult s arra kérte, hogy közérvel, hordassa ki a fát — természetesen fuvarellenérték fejében — a megfelelő állomásra. Alispánunk kiirt a zirci s a pápai járáskor főbíróinak puhatólódzás végett, hogy vajjon lehetséges volna-e fuvarosokat kapni a tavalyi fuvar kétszereséért. A zirci járási gazdasági értekezleten is szóba került a dolog s ott nagy ellenzésre talált. Ezt az ellenérzést fejezte ki *Hollócher* Károly interpellációjában s megjegyezte, hogy most, amikor a fa ára négyszeres, a cég megfizetné a dupla fuvar. Az alispán megnyugtató választ adott s egyuttal felkérte a megyebeli képviselőket, hogy abban az esetben, ha Győr város a kormányhoz fordulna közérő kirendeletéért, a vármegye közönségének érdekeit megvédelmezzék. A megyegyűlés egyéb lenyeges eseményét híreink között ismertetjük.

Tüzereink művészestélye.

A m. kir. 7. honvéd tábori ágyuzezred pót-ütegének tisztikara folyó évi december hó 11-én. br. *Hornig* Károly bibornok megyéspüspök, *Kárász* Ernő altábornagy, honvéd füzéségi felügyelő, *devecseri Schultheisz* Emil altábornagy, honvéd kerp. parancsnok, *Kránitz* Kálmán felsz. püspök, dr. *Rédey* Gyula c. püspök, nagyprépost, *Hunkár* Dénes főispán, dr. *Opári* Ferenc országgyűlési képviselő, dr. *Véghely* Kálmán alispán, dr. *Komjáthy* László polgármester, *Kuhár* Rezső honvédtüzérszázados, pótütegparancsnok, védnöksége alatt külsőségeiben is fényes, művészi szempontból is igen magas nivón álló estélyt rendezett az ezred rokkantjai, özvegyei és árvaí javára a veszprémi Nemzeti Színházban.

A közönség szeretettel és lelkesedéssel karolta fel a harctéren is annyi dicsőséget szerzett tüzereink nemes törekvését és teljesen megtöltötte az ünnepi díszbe öltözött színházat, amelyet az ezred tisztikarának, önkénteseinek és válogatott legényességének mindenre kiterjedő figyelme és előzékenysége szinte családias szalonná varázsolott s emelkedett hangulatban élvezte végig a gazdag és változatos műsort, amelyhez hasonlóan a fővárosi közönségnek is csak ritkán van része.

A rendezésben is annyi figyelmet, előkelő izlést és fáradhatlan lelkesedést tanúsított tisztikar a fővárosi művészek egész sorát nyerte meg az estélyre, akik mellett a helyi szereplők is kivették jogos részüket a sikerből.

A műsor első száma *Róna* Tibor gondonkajátéka volt, aki *Kármán* László hadapródjelölt művészi zongorakísérete mellett *Tschaikowszky* Chanson-tristejét adta elő mély érzéssel és *Popper* Gavotte-ját nagy technikai készséggel és könnyedséggel. Ugyancsak *Kármán* László kísérte zongorán *Kiss* Menyhértnek, az ifjabb költő nemzedék egyik legtehetségesebb tagjának szavaltatát, aki nagy erővel, bámulatos színezéssel adta elő nagy sikert aratott legendáját a cenzstochói magyar papról, a régi pálos-kolostor utolsó magyar szerzeteséről, aki meg nem törő hittel várja és kitörő örömmel fogadja és áldja meg a testvéries lengyel nép felszabadítására siető hadainkat. Magyar tűz, magyar erő zengett szavaiban, hangjában egyaránt, mely átjárta a hallgatók lelkét is. Ezután *Dankovszky* Adalenda operaénekesnő adta elő *Maider* Staccato polkáját lágy, ezüstös csengésű hangján, majd *Tarnay* Haidé-ját a csendes tragédiák megható resignációjával és *Offenbach*: Hoffmann meséiből

a *Baba-dalt* jellegzetes színezéssel. Utána *Somló* Emma a Nemzeti Színház művésznője szavaltta el *Kiss-Tarnay* melodramáját a Rabasszonyt nagy megjelenítő és lélekrajzoló tehetséggel, majd *Harsányi* monológját szellemes ötletességgel. *Tollagi* Adolnak, a Népszínház volt művésznőnek éneke zárta be a műsor első részét, aki a *Wacht am Rhein*-t énekelte erőteljes, meleg baritonján.

A szünet alatt a tisztikar a vendéglátó háziaszony szerepét vette át és egy külön bizottságnak magyaros gavallériájából frissítővel, cukorral kedveskedett hálaja jeléül a megjelent közönségnek.

A szünet után *Sárosi* Rudolf, a m. kir. Opera ösztöndíjas művésze énekelte el *Eleázár* nagy áriáját *Haley* operájából, a *Zsidónő*-ből és a *Bajazzo* nagy áriáját *Leoncavallo* operájából. A művész indisposícióval küzdött, de hangjának melegsége, lágyasága és nagy előadóképessége így is őszinte sikert aratott. *Makai* Margitnak, a Vigszínház művésznőjének természetes bájjal és megnyerő kedvességgel előadott két monologia után *Tarnay* Alajos ált ismét a zongorához, melyen eddig az előadó művészeket kísérte és *Kiss* József *Szerénádok*, *Szavay* Gyula *Ozenet*, az olasz harctéren hősi halált halt *Szepessy* László *Alkony* és *Heltai* Jenő *Gyöngyvirág* c. verseire írt dalait énekelte el az ő sajátos, eredeti, meglepően egyszerű, de annál bensőségesebb modorában, amellyel az egész ország dalkezdő közönségét hódolójává tette. Csupa kedély, szeretetreméltó egyénisége, a hangulatok legfinomabb árnyalatát is kifejezésre juttató művészete urává is lett a szíveknek és újabb látogatásának már az ígérete is nagy örömet keltelt. *Balla* Miklósnak a *Törvény előtt* és legifj. *Szász* Károlynak a *Túri fiu története* c. verseit olvasta fel *Tanay* Frigyes, a Vigszínház művésze. Szavai nyomán életet nyert e versek minden szereplője és szinte drámai erővel hatottak. Majd egy-két tréfát adott elő kitűnő megfigyelésre valló alakításával. A műsort *Tollagi* Adolf zárta be jól sikerült tréfás dalokkal. Végül az egész közönséggel együtt a Himnuszot énekelte el.

Az egyes számokat *Merkler* Károly honvédtüzérhadnagy jelentette be, a szünet alatt pedig a nagy népszerűsége jutott katonai cigányprimás, *Pepita* játszott zenekarával.

A két művészestély, amelyet két háziezredünk rendezte, mint a nemes érzésű magyar harcosok lelkületének jellemző megnyilatkozása, emberszerető szívűknek tanubizonyosága, megérdemli, hogy mélyen belevésdödjének emlékeztünkbe. Az őket létrehozó szellemre, mint fajunk egyik legszebb tulajdonságára, mindig büszkék lehetünk.

A „Veszprémmegyei Ujság” nagyságos uraihoz!

— Izenik: a V. H. „tésurai”. —

Nagyságos Szerkesztő Ur! Fogadja hálás köszönetét a *Veszprémi Hirlap*-nak! Ha netalán megütöznék s azt kérdené, hogy ugyan miért? hát megmondjuk. Azért a sok-sok kedves és figyelmes *kollegialis* szívességért, amelyekkel a V. H.-ot, ezt a „*vén és öreg szentet*”, ezt a „*vén pajkást*” s „*jó erkölcsű ujságot*” — a nsod lapja évek óta így aposztrofálja lapunkat — a V. U. már évek óta elhalszik. Nagy megtisztelése ez a V. H.-nak, mert azt bizonyítja, hogy cikkeinket, híreinket, sőt talán hirdetéseinket is el tetszik olvasni s ezeknek tartalmából ki méltóztatik választani azt, ami komoly, *munkapárti*, tehát pártpolitikai és nem felekezeti lapjának számára alkalmas. S ugyan mire alkalmas? Arra, hogy ezen, a nsod címzése szerint *papt*, „*örög szent*” s *pajkos*” ujságon, amelynek vannak ugyan munkapárti előfizetői s olvasói is, — ezer bocsánat a kifejezésért — mennél többet rughasson. Mert ez a helyes kifejezés. Majd alább ugyanis bokréttába köve bemutatunk néhány velünk foglalkozó személyényt, amelyekből nyilvánvalóvá lesz, hogy a V. U.-nak ellenünk írt replikái soha sem jutottak el a komoly,

tárgyilag, érvekkel párosított s visszavágó vitaközös magasságig. Ellenkezőleg, megmaradtak azon a szinten, amely az elfogult vádaskodásnak, kicsinyes okvetetlenkedésnek, a mindenáron káncsomókeresésnek, sőt a gunynak s nem egyszer a a gyűlöletnek is oldalrugásokra eléggé alkalmas területre.

Azért tehát, hogy most, eddigi szokásunk ellenére, a V. U.-nak kollegiális viselkedését szövé tesszük, Nagyságod ne nehezeltjen reánk. Hiszen mi, itt a V. H. körül, mint a Nagyságod szerkesztette újság mult vasárnap írta: csak „nasszáju tésurak” vagyunk, akik egyebet se tudunk, egyebet se teszünk, csak „röndéri brutalitásról” írunk. Ugy-e bár, nagy figyelmetlenség lenne részünkről, ha ezt a V. H. szerkesztőségét s munkatársait (mert hiszen a V. H. körül csak ezek irogatnak) megisztelő s újságírói kollegákhoz illő módon nyújtott titulus észre nem vettük volna. Igenis észrevettük s hogy a mi kedves olvasóink is megtudják, hogy miért vagyunk mi a V. U. előtt „nasszáju tésurak”, ehhez a nyájas titulushoz — megszakítva türelmes hallgatásunkat — néhány megjegyzést fűzünk.

A Veszprémmegyei Újság már évek óta ellenőrzi bennünket. Hogy erre az atyáskodó, főlényes modoru, kioktató újságírásra a V. U. honnan szerezte a jogosultságot, nem keressük. Talán meg se találunk, hiszen teljes meggyőződéssel valljuk, hogy a Veszprémi Hirlapnak sem irányelvéiben, sem a közérdeket becsületesen védelmező törekvéseiben, sem régi multjában, sem jelenében, sem újságíróinak gardájában — amelyben akad ugyan néhány „nagyságos” ur is, de való igaz, hogy több a szókimondó „nasszáju tésur” — nincsen röstellkednie valója a V. U. előtt.

S vajjon minő politikai s elvi kérdések miatt fordult a V. U. annyiszor a V. H. ellen? Kiteszik az alábbiakból, amelyeknek rendbeállítására végett legalább is két évre kellett visszamennünk. Az előbbieket már elévültek. Bár ezek között sem utolsó volt az a cikkely, amely beavatkozott a veszprémi katolikus kör belső ügyeibe s az egyházi elnök kath. vonatkozású megnyitó beszédére törekedett reáesíteni a felekezeti béke megromlásának szándékát. Mert az, hogy a kath. körök, kath. kongregációk, a kath. papság, a kath. sajtó kath. ügyekben, a katolikusok tömörítésében tevékenykednek, — a V. U.-nak soha sem volt tetszésére. Mindig megtette ezekre a maga ellenszenves, sőt így is mondhatók: antikatholikus megjegyzéseit. Pedig hiszen ő pártpolitikai s nem felekezeti lap s előfizetői s pártfelei között sok jó katolikus hívó is akad. No de kezdjük a szemelvényeket!

1. A protestáns egyházak közös gyűlésén elhatározták, hogy a Mária-kongregációk elhatalmaskodása ellen felírnak a kultuszminiszterhez, mert a Mária-kongregációk az iskolás tanulókat közt a felekezeti békét veszélyeztetik. A V. H., mint kifejezetten kath. irányú újság, természetesen a kongregációk védelmére kelt, mert hisz ezek nem a politikai pártoknak, hanem a kath. egyháznak alkotják legsajátosabb belső ügyét. Tiszta István grófra, aki mint házelnök részt vett a határozathozatában, csak annyi megjegyzést tett a cikkirő, hogy kár volt résztvennie agresszív célzatu tanácskozásban.

A V. U. (1913. 36.) ezért a köteles védelemért nekítámadt a V. H.-nak. Ráfogja, hogy szarkazmusa citromvizű s nem azt nézi, hogy quid, hanem azt, hogy quis. A V. H. — szerinte — rá akarja kenni másra „a saját bűnét: a klerikalizmust, az ortodoxiát, a felekezeti türelmetlenséget és a fanatizmust, mentális rezerváttal a kath. közönség félrevezetésével.”

Azután a fenti határozat védelme után így folytatja:

„Ezt az ellenséges, gyűlölködő szellemet terjesztik a Mária-kongregációk. Ez ellen keres orvosokat a protestantizmus. Ez ellen, aminek sem a célja, sem az átvászlása nem a hitélet meglátása, hanem az ortodoxia s a felekezeti gyűlölködés terjesztése. Ezután — bár előbb megvédi egy zsidó államtitkár kinevezését, — a zsidóknak is juttat intelmeiből, így szólván: „Öreg szentek (V. H.) a zsidóságnak az exkluzivitását, az ortodoxiát és a felekezeti gyűlölködést vetik szemére. Ott is van ilyen és ellikendő.”

Ime, a V. U., a munkapárti organum így tanította, így magyarázta a katolikus egyház intézményeit: a Mária-kongregációkat jelentőségét. Csodálkozunk, hogy propagandát nem kezd az ellen, hogy nem kath. fiu- és leánytanulók olyan katolikus intézetekbe járnak, amelyekben Mária-kongregációk is vannak!

2. Pápan öngyilkos lett egy kath. öreg ember. Az orvos nem állapította meg a beszámíthatatlanságot s így az öngyilkos nem részesült egyházi temetésben. Ezt a Veszprémi Hirlap egy rövidke hírből megírta. Erről a Veszprémmegyei Újság így emlékezett meg:

„Nagyon csodálkozunk, hogy ezt egyh. jellegű lap kiírja. Inkább le kellene tagadnia. Nem arról van szó, hogy bűn-e az öngyilkosság, vagy nem. Arról vitakozzanak a dogmatikusok, filozófusok, szabadgondolkodók. Hanem arról, hogy a Krisztus által tanított ker. szeretet, irgalom s megbocsátás van-e, vagy nincs? Ha van s ha az isteni Mesternek tanításához hű akar maradni, akkor az annak egyházát a földön képviselő testület és ennek tagjai nem tagadhatják meg senkitől a végzettségű külső formáltasát, attól, akinek láthatatlan lelke már úgy is felül áll minden földi ceremónián s Isten előtt várja az ítéletet. Ezzel szemben nincs védekezés! Az emberi elme alkotta dogmákra való hivatkozás legkevésbé, melyeknek egyes részeit az igaz, isteni humanizmus rég elavultnak ítélte. Ez a védekezés csak olyan lenne, mint a zsidóké, a Talmud elavult rendelkezései mellett, amelyet akkor nem lenne jogcím a mind tisztultabb erkölcsi feltevést megtagadó álláspontól guny és megvetés tárgyává tenni azoknak, akik a temetés megtagadásának barbarizmusát ugyancsak ósdi feltevéssé hivatkozva, elkövetik. 1913.—25.

Ime, a V. U., a kormánypart politikai lapja a kath. egyház tanítását nem csak megkorrigálja, hanem még antiszemizmussal is megvádolja.

3. Az 1913-iki karácsonyi mellékleten a V. U.-ban ez a kis költemény látott napvilágot:

„Jézus, Te nagy, dicső, Te emberisten!
Bocsásd meg nekem, hogy káromkodom,
S szídom a Megváltót mindenneknek,
E szentséges szent születésnapon.
Tudom, nem értesz Te, kinek az ajkán
Az utolsó jajszó is megfagyott.
De Te Isten vagy s még sosem szerkesztettél
V. választáskor karácsonyi lapot!”

Ez a V. valószínűleg városi választást akar jelenteni. Erre a versre a V. H. bátorodott egy nagyon rövidke kis kritikát írni. Még a lap nevét se írta ki. Csak azt a csodálkozást fejezi ki, hogy mi veszprémiek annyira transzcendentális lények s kulturálatlan emberek vagyunk, hogy akad közöttünk csak egy is, ki az emberiség nagy többségének ünnepeit az újságban káromkodik, az Istenember szüneteit gyatra szellemesség-gúnyoros tárgyává téve. — Erre válaszolta a V. U.:

„... igenis vannak Veszprémben kulturálatlan emberek, akik szemforgató hipokriszálással, rosszhiszemű ráfogásokkal élnek olyanokkal szemben, akik az Istenember nevét nemcsak szájukon, hanem szívükben is viselik s ami fő: követik.” Ezután kioktatta a V. H.-ot, hogy nem tudja a transzcendentális szó értelmét s így fejezi be: „... minden művelt ember látja, hogy kritikájuknak alapja nincs, és ok arra se nem képesítettek, se nem illetékesek, se nem hivatottak!” 1914.—3.

Ime, a V. H., a kath. újság papi szerkesztője, vagy más egyházi irótársai nem képesítettek, nem illetékesek, sem hivatottak megítélni egy írásmű vallástörtéti tartalmát! Annak megbirálására azonban, hogy minők legyenek, vagy ne legyenek a Mária-kongregációk, hogy a kath. egyház miért tagadja meg az öngyilkosoktól — ha a beszámíthatatlanság esete nem forog fenn — az egyházi temetést, — a V. U. politikai újságnak szerkesztősége hivatott, illetékes és képesített!

4. Tavaly Az Újságban Aegrotus a katolikusok hamvazószerdai szertartását leszlotta. A V. H. pedig megvédelmezte s megkérdezte, hogy mit szól vajjon ehhez a felekezeti békét hirdető miniszterelnök, akihhez az a lap közel áll. A V. U. persze ezt a vallásvédelmi közleményt sem tűrte el szó nélkül, mert hiszen igen alkalmasnak mutatkozott a pártpolitikai elv megvédelmezésére.

5. Mikor a vármegyén a pápai nyilvános ház elhelyezésének kérdése szóba került, Szűcs Zoltán enyingi ref. lelkész indítványozta, hogy ne helyezték azt el abban az utcában, ahol az irgalmas nővérek intézete van. A V. H. ezért megdicsérette a lelkész urat, kifejezván, hogy elérkezett a megértés ideje. Van sok találkozó pont, ahol katolikusok és protestánsok párhuzamosan haladhatnak. Amig egymás ellen küzdenek, addig egy harmadik huz hasznot belőle.

A V. U.-nak nem tetszett ez a békeajánlat. Akárcsak protestáns vagy zsidó felekezeti lap volna, felajludt ellene s így ír: „Ami azonban (t. i.) a békés megértés, hogy nem volt, nincs és — félünk — a jövőben sem lesz így, annak nem a protestánsok, hanem a V. H.-féle cikke az okai, amelyek csak akkor látják meg amazokat, amikor az erkölcs nevében folyó akció nekik különlegesen jól esik.”

Ugy-e bizony Tiszta István gróf, a hű kálvinista s kerületi főgondnok nem beszélne ilyen visszautasító, kioktató hangon a katolikusokkal. Bizony, nem beszélne. Hanem így beszél a kormánypart hivatott, illetékes és képesített veszprémi organuma.

Ugy-e bár t. o. olvasóközönség, ezek a szemelvények elég meggyőző bizonyítékok arra, hogy a V. U. kormánypartú újság se nem ország-, se nem társadalom-, se nem tanügyi politikai elvi kérdésben, hanem főképen kath. hitvédelmi dolgokban szállt síkra a V. H. közleményei ellen. Több apró, gúnyos, „krisztusi feltevéssé s toleranciára” figyelmeztető megjegyzést sorolhatnánk még fel, de

akkor nagyon hosszadalmasak lennének. Most inkább azokat a kicsinyeskedéseket soroljuk el, amelyek az újabb korszakot jellemzik.

Ez a korszak pedig nem valami világtörténeti nevezetességgel, hanem azzal a nappal kezdődik, amikor lapunkban a piaci rendcsinálás és protekciós árusítás kritikája megjelent. Megjelent, mert a közérdek követelte. Megjelent, mert az egész város panaszkodva beszélt róla. A közönség érdekeért harcoló újság pedig ne csak dicserjen, hanem bíráljon is. Ezt a jogot semmiféle gúnyos csipkedéssel sem szabad terrorizálni. Mi nem támadtuk a rendőrkapitány személyét, csak a piackezelés jellemzésében festettük le hű képét az akkori piacnak. Azóta a maximális árakat felfüggesztették, a piacon van áru — igaz, hogy drágaság is van — s ujjában az ételmezési kihágások tárgyalásánál jelen van a városi főúgyész is. Mind ebben a mi írásainknak is van valamelyes része s ez is bizonyítja, hogy nem személyeskedésből, hanem közérdekből írtuk. Sajnátságos, hogy ez az ügy azóta a V. U.-nak lett személyes ügye. S bár mi hetek óta nem foglalkozunk már ezzel a dologgal, ezzel is bizonyítani akarván, hogy nem személyeskedünk, — a V. U. azóta s mostanában is bármimemű hírhez, cikkhez, mely a veszprémi sajtóban megjelenik, ha csak lehet, vonatkozást keres arra, hogy a rendőrkapitány erélyességét sürgesse s majdnem számról-számra kellemetlenkedik velünk. Ha a tanácsot s a polgármestert bírálgatjuk, őh! ahhoz nem szól hozzá. Sőt ezt maga a V. U. is megteszi. Őket nem sajnálja! Sőt az se tusérozza, hogy a közlélmézést illetőleg bizonyos hibákat még a kormány is magára vesz. Az azonban, hogy a rendőrkapitány is tévedhetett, lehetetlen! S hogy emiatt a csipkedése mennyire kicsinyes s mennyire nem méltó egy nagy s ma uralkodó párt organumához, illusztráljuk néhány példával.

Egy hírekszejét, melyben a mi s „a derék, kötelességtudó, gondos előrelátásról és ügybuzgóságáról ismeretes s Veszprém város közönségének érdekeit szívén viselő” rendőrkapitány ügyeivel foglalkozik, azzal fejezi be, hogy mi bennünk „nevelési hiba” van.

Egyik munkatársunk, akire a V. U. szerkesztősége is büszke lenne s akinek kiváló képzettségéhez a nevezett lap sujtó kritikája nem ér föl, néhány tréfás dolgot tett közzé lapunkban. Egyik megjegyzése a „fiakker-strandra” vonatkozott. A V. U. neki kap s okt. 28-án kioktatt bennünket, hogy mi a Strand és mi a Stand. Pedig munkatársunk készakarva s azért írt Strandot, mert éppen azt kifogásolta, hogy a fiakker-állás környékén állandó pocseta van. Nemde különös, hogy komoly újság ily csekélységbe belelő, szinte gyerekeskedik, holott könnyen elnézhette volna saját hibáinak is, amiben ő is elégszer leledzik. Hiszen éppen ő írta az „amnestiát”, „amnesciát”-nak, „Nec portae inferi”-t kétszer is „porte”-nak, a „véglegesítettet” „meglekedztettek”-nek. Mi ezen nem botránkoztunk meg, mert magunk is beleesünk súlyos sajtóhibákba.

Ugyanez a munkatársunk a hadviselő felek nevére alkalmazott tréfás szójátékokban jósította a háboru végét. Erre a V. U. így írt: Egyik lap-társunk A háboru vége címén átkozott rossz klapanciákkal ékeskedő szellemtelen makámaféléket követelt el. Ez már merénylet az emberi élet ellen! Ki kell nyomatni, repülőgépekről az ellenfelek közé dobálni s azok menten szörnyet halnak s vége lesz a háborúnak.

Ez ugy-e bár közérdekű dolog? A V. U.-nak kritikára fordított szellemessége pedig Nöbel-díjra érdemes?

S ugyan ez a V. U. merte írni nov. 25-én, hogy ő nem keres kákan csomót, mert ő nem köteledésből, hanem közérdekből ír! Vajjon az ilyen kapcsokodás nevezhető-e másnak, mint megért-hetetlen köteledésnek?!

De legszebb, legkedvesebb s a kollegiális viszonyt leginkább jellemző megnyilatkozás a dec. 12-én megjelent híreksze. Ugyancsak előbbi munkatársunk egy Croquis-ban, melyet az olvasók mulattatására humoros céllal szöktak írni, fel-emliti, hogy a piacon fejkendős asszonyok tiszgálják a naccságukat. Nem kellett más a V. U.-nak! Előhívta a rendőri erélyességét, mint egyetlen mentőszókat s felszajhott: ugy-e, most kellene a szigorúság, pedig a V. H. körül mindig rendőri brutalitást emlegetnek a „nasszáju tésurak”!

Ez az utolsó, bennünket ily szépen aposztrofáló megjegyzés váltotta ki belőlünk a szándékot, hogy a V. U.-nak tervezetes rosszindulatára reámutassunk. Mert az újságírásnak az a módját, amellyel a V. U. mellettünk portyáz, az igazi, hi-

vatásos, elvekért küzdő s argumentumokkal harcoló újságírással öszejelölnek nem tartjuk. Az ilyen újságírással kigyonulja a sajtószabadságot s heccelődéssel akar terrorizálni. Csodálkozunk, hogy a veszprémi munkapárt vezetősége nem látja, hogy az ő kormánysegélyes organuma ma már nem a pártnak, hanem egy személyes ügynek organuma.

Ez a személyes ügy pedig se nem városi, se nem országos, se nem pártbeli közérdek. Különben is ez a kritika már elhangzott, azt a város közönsége, sőt a munkapárt több előkelősége helyeselte s ha szükség lesz rá, ismét el fog hangzani. Mert a V. U. ettől a jogtól nem foszthat meg bennünket. De leginkább azon csodálkozunk, hogy egy pártpolitikai lap, amely kormánysegélyt élvez s amelynek tehát nem pártbontásra, hanem párttörömtetésre kellene törekednie, — kath. irányzatú lappal kath. egyházi ügyekben vitába bocsájtja, kath. intézményeket, szertartásokat gunyos megjegyzésekkel illet s lapját abba a látszatba helyezi, hogy az *antikatholikus*. Mit szólnak ehhez a kath. munkapárti tagok? Avagy nem törődnek vele? Dehogy is nem törődnek! Csak nem nézik közömbösen, hogy saját pártlapjuk saját vállalás bántalmazásában, tetszelegjen. Csak nem nézik báránytürellemmel, hogy az ő pártlapjuk csak azért, mert egy kath. újság szövé teszi az utca sarát s attól, meg az akkor bontott Rosenberg-ház porától a járó-kelők cipőjét s nadrágját félti, így írjon: „némi megütődéssel látjuk, hogy a *reverendája tisztasága iránt nincsenek akagályai*...” S mindezt azért írja, mert a hir az akkori rendőrkapitányra vonatkozott. Indokolt-e, illő-e ilyen csekély kivánonal miatt a kath. pap-ságnak tamadni s szabad-e ezt éppen kormány-párti pártlapnak tennie?!

Emondhatnók még a többi helybeli lappal szemben való viselkedését is s az egyik pápai lappal folytatott polemiját. Ez utóbbi a V. U. irását „botrányos újságírásnak” nevezte. Erre a V. U. azt válaszolta, hogy aszerint *alkalmazza* stílusát, hogy *kivel* beszél. Igazán férfias kijelentés. Mennyire komoly, szinten álló lehet az az újság, amelynek többféle stílusa van. Ugy látszik az is stílusfajta, amivel mi ellenünk s más kollégái ellen sikra száll.

Nagyságos Szerkesztő Ur! Ismétlenül kérjük, ne nehezítsen a V. H. „tesurái”-ra ezért a kis izenetért. Meg kellett ezt írunk, hiszen a V. U. sok-sok barátságos kihívása szinte kötelezett erre. Évek óta hallgattunk, s ha még tovább is hallgattunk, türelmünket maga a V. U. minősítette volna gyávaságnak. Az ellen, hogy nszod lapja kormánypolitikát védelmez, semmi szavunk nem lehet. Ez a V. U.-nak joga is, kötelessége is. S védje a maximálást, avagy a szabad árakat s a rendőri tulzigort is, azzal se törődünk, bár egyéb ismerős újságok ezt se heccelődéssel, hanem érvekkel végzik el. De az ellen, hogy kath. ügyekbe beleavatkozzék, tiltakozunk. Annál inkább is, mert nszod a katolikus vonatkozású dolgokat nem magyaríthatja saját tetszése szerint. Hiszen nem ismerheti azokat. De talán ezt se rónánk föl, ha csak egyszer is megvédte volna a katolikusok törekvéseit. Ellenkezőleg, bántólag kritizálta azokat. Avagy talán a munkapártusához hozzátartozik, hogy a V. U.-nál régebb V. H.-ot „szent”-nek, „pajkos”-nak s „jó erkölcsű”-nek nevezgeti? Hát van „szent” újság? Van *nem jó* erkölcsű újság? Veszprémben melyik az? Bizony-bizony, ilyen aposztrófálásra nem talál egyik országos munkapárti újságban sem. Mert azok is tisztelik lapjáraik védelmezésüket. Most pedig kijelentjük, hogy régi szokásának folytatása ellen nem tiltakozunk.

Tessék csak folytatni! Jól tudjuk, hisz a V. U. maga írja, hogy miért használja a csipkedő, szarkasztikus modort. Azért, mert csak tényállításokat köteles helyreigazítani, ellenben *birdlatot, gunyos bedillést, bántó következtetést* stb. *nem!* Így azután el lehet nevezni a városi hatóságokat „üfiverzál zseninek” s lehet kötekedni a lapkollégákkal, hiszen a helyreigazítás nem kötelesség!

Eddig mi soha sem reflektáltunk a V. U. irására. Soha se cikkjébe, se hírébe bele nem kötöttünk. A V. U. ezt az ellenkezővel honorálta. Most elmondtuk, amit kellett. Nem szívesen tettük, de az idő megértett rá. Ezek után pedig haladunk a magunk becsületese, nyílt, őszint munkája útján. Amilyen lapunk eddig is csak elismerést, tekintélyt s becsülést aratott. Hogy a V. U.-nak, a veszprémi munkapárt lapjának tetszését nem tudtuk s talán a jövőre se tudjuk kiérdemelnünk, arról igazán nem tehetünk. Arról se, hogy szerkesztőségünk tagjai között kevés a *nagyságos ur* s van

néhány „tesur” is. Ez utóbbiakat azonban — minden nagyszájúságot dacára — megvizsgálja az a tudat, hogy nemcsak a nagyságos, hanem a „tesurak” között is akadnak, akik hivatottak az újságírással ezen a réven illetékesek is a szép, jó és igaz elveknek s a nagy közönség érdekeinek független, önálló, bátor és őszint védelmére...

H I R E K.

— **Katonai kitüntetés.** Kovács József veszprémi egyházmegyei jáldozópap a háboru eleje óta mint m. kir. 20 honvédegyezred tábori papja teljesít katonai szolgálatot. Vitéz viselkedéséért és lelkipásztori tevékenységéért a II. oszt. tőkészi érdemkereszttel tüntették ki. Ujabbán kiváló szolgálataiért a legfelsőbb dicséret elismerésben részesült.

— **Adomány.** A veszprémi Szent Vince-egyesület hálás köszönetet mond dr. *Csiszárík* János pápai prélátus-kanonok ömeltóságának, hogy szegényei javára 300 koronát kiutalványozni mel-tóztott. Az elsőké.

— **Az esküdtbíróóság elnöke.** A győri kir. ítélőtábla elnöke az 1897. évi 38. t.-c. 2-ik §-a alapján az ítélőtábla területén levő törvényszékek-nél kijelölte az esküdtbíróóságok elnökeit. A veszprémi esküdtbíróóság elnöke *Juraszek* János kir. tvszéki elnök, helyettese *Csajághy* Károly kir. törvényszéki bíró.

— **Adományok a városi kórháznak.** A veszprém-városi kórházhoz a következő adományok folytak be: dr. *Simon György* apátkanonok 25 kgr. dió, dr. *Rada István* apátkanonok I kosár dió és alma, *Angolkisasszonyok* 24 ing, 24 alsónadrág, 48 zsebkendő, 50 korona.

— **Műszaki újítás.** A belügyminiszter értesítette az alája rendelt hatóságokat, hogy műszaki főosztálya most már villany- és légszusziválógási ügyekben jártas szakértőkkel is rendelkezik, kiket díjtalanul bocsát szaktanácsot kereső városok és községek rendelkezésére. Együttal felhívja a hatóságokat, hogy villamos- és légszusziválógási művek építésére vonatkozó városi és községi határozatokat, azok terveit és költségvetéseit, üzemátruházás esetén pedig erről készített szerződést szak-szemponctól való véleményezés végett szintén a műszaki főosztálynak küldjék be.

— **Adakozás a katonák karácsonyfájára.** Az adakozásból nagyon szépen kivette részét a veszprémi főpapság is. Alig múlt el hét, mikor az eredményről beszámoltunk, hogy főpapjaink nevével nagyobb összegekkel kapcsolatban ne találkoztunk volna. A lefolyt hét eredményéről a következőkben számolhatunk be: Az eddig rendelkezésére álló összeg 3008 K. 54 f. Pénzbeli adományt adtak: báró *Hornig* Károly bibornok püspök Ö Eminenciája 500 korona, Veszprém város 300 korona, az Angolkisasszonyok Sancta Maria intézetében tartott bazár jövedelméből 200 kor. *Lakat* János földbirtokos Berhida 50 korona. *Szűcs* Odón ny. kir. járásbíró 8 K. *Freller* Adolf Tapolcza 2 kor., *Békéfi* Remig zirczi apát 40 kor. küldött, mint koszorúmegváltást Kovács Gábor halála alkalmából. Természetbeni adományokat adtak: báró *Hornig* Károly bibornok püspök Ö Eminenciája 4 juhot és 200 liter bort. A veszprémi székeskáptalan s főfoki pincéjéből 500 liter fejtett bort. Szentes Gyula huszárhadnagy közbejárására *Schmidt* Viktor és fia piszkotagárosok Béc 25 kg. teasüteményt. Berhidán adományoztak: Bezerédy Ivánné, Flink József, Csiariék, Horváth, Szűcs Odón, Karácsony Géza, Hegedűs, Sebők. — Sári Tivadár intéző lisztet, almát, diót, mandulát. Az angolkisasszonyok Sancta Maria intézete egy doboz süteményt, továbbá a betegek megajándékozása céljára 36 inget, ugyanannyi alsónadrágot és 72 zsebkendőt.

— **Emlék az elesett hősöknek.** A veszprémi állomásparancsnokság győnyörű eszmét pendített meg. A 31-es honvédek hadkiegészítő kerületéből elesett hősök tiszteletére óhajtt emelni alkalmas helyen egy kápolnaszerű nagyszerű emlékművet. Veszprém, Győr, Komárom s Nyitra megyék honvéd hőseinek emlékműve lenne. A katonai s polgárbizottság munkálkodik az előkészítésen. A pápai 7-es huszárok is hasonló eszmét valósítanak meg. A gyűjtőleveket már meg is küldték a veszprémi városi hatóságnak, támogatást kérve. A hatóság a gyűjtést megindítja.

— **Vármegyey ügyész helyettes.** Vármegyey törvényhatósága a tisztí főügyész helyettesítésére az 1916-ik évre dr. *Közszeghy* József ügyvédet választotta meg.

— **Halálozás.** *Hanauer* Zoltán vaskereskedő, Pápa város nagy tiszteletben tartott érdemes polgára, a kath. kör tiszteletbeli tagja f. hó 11-én 49 éves korában meghalt. A megboldogultban *Hanauer* Á. István apát, a budai szent Imre-kollégium igazgatója a testvérbátyját gyászolja. R. i. p.

— **A veszprémmegeyi gazdák gyűlése.** A veszprémvármegyey Gazdasági Egyesület f. hó 10-én tartotta igazgató választmányi ülését *Hunkár* Dénes főispán elnöke alatt. A választmányi ülést rendes évi közgyűlés követte. Ugy a választmány, valamint a közgyűlés egyhangulag elfogadta az egyesület jövő évi költségeloirányzatának és munkaprogramjának tervezetét. Foglalkozott a gazdasági cselekdékes egységes rendezésével. Magáévátette a nógrádvármegyey gazdasági egyesület indítványát és akcióját a kukorpermium érdekében. Előadó ismertette mindazon „miniszteri leirakat, amelyek háborura vonatkozó gazdasági intézkedéseket tartalmaznak.

— **Kinevezés.** *Hunkár* Dénes főispán dr. *Kenessey* Zoltán közig. gyámkornokot tiszteletbeli szolgabíróvá nevezte ki.

— **Halálozások.** *Kéz* Vilmos, nyugalomba vonult kereskedő, hosszú szenvedés után életének 61-ik, boldog házasságának 26-ik évében f. hó 14-én elhunyt Veszprémben. Holttetését f. hó 16-án a rokonság s tisztelők nagy részvéte mellett helyezték örök nyugalomra. Halálát özvegye s két ferjezett leánya siratja. Nyugodjék békében.

Bánóczy Mór tejkereskedő f. hó 9-én, 70-ik évében meghalt.

Neumann Lajos kereskedő 61-ik évében f. hó 11-én elhunyt.

— **A városi kórház karácsonya.** A városi kórház az ápolás alatt levő sebesült és beteg katonák részére az idén is, mint tavaly, karácsony-ünnepélyt rendez. Az ünnepély f. hó 23-án délután 5 óra 30 perckor kezdődik a kórház műtermében. Ez ünnepélyre a kórház igazgatósága a melyen tisztelt közönséget ezuton is meghívja.

— **Meghívó.** A veszprémi cs. és kir. tartalékkórház és a veszprémi városi kórház önkéntes ápolónőiből alakult bizottság folyó évi *december hó 23-án* délután fél 6 órakor a polgári és kereskedelmi iskolában levő katonakórházban, — délután fél hat órakor a városi kórházban és délután fél hét órakor a szeminiáriban levő katonakórházban *karácsonyfa ünnepélyt* rendez, melyre Veszprém város katonai és polgári hatóságait, a nagyközönséget, mindazokat, kik a kórház iránt érdeklődéssel viseltetnek, ezuton hívja meg a rendező bizottság és kórházparancsnokság.

— **Villamostelep.** A megváltás előkészületei folynak. Az özemvitelei szabályzatot a városi fő-tisztviselők állítják össze s közgyűlés előtt bemutatják a pénzügyi bizottságnak s az állandó választmányoknak. A telep szerelése is halad, de azt hisz-szük, hogy vasuti szállítási zavarok miatt január vége előtt nem juthat városi kezelesbe.

— **A kosárkaszár.** A kosárkaszár redőnyeit e hó 15 en huztak le utóljára. Aznap minden tárgyat eladtak ápolónőink. Az eredmény itt is fenyos. A kosárkaszárban a mult héten adományoztak: gróf *Festetics* Pál 100 K. *Rosos* István 50 K. *Kránitz* Kálmán 20 K. *Hamburgerné* 15 K. *Fekete* Gyula, *Hiteiszövektek* 10—10 K. *Margalittné* 5 K. *N. N.*, *Demjén* Mariska 4—4 K. *János* József, özv. *Szeimejénné* 3—3 K. *Schönfeld* Sári, *Ligeti* nővérek, *Patzl* Jenőné, *Vörös* Jolán 2—2 K. *Nagy* Imréné, *N. N.*, *Tánczos* Károlyné és *Banai* Ferencné 1—1 K. — *Tárgyakat* adott: dr. *Óvári* Ferenc és neje, dr. *Hoss* József, *Fodor* Ferenc, *Bakos* Kálmán, *Schlesinger* Emma, *Reviczy* Irmin, *Mészáros* Istvánné, *Gösyiné*, *Schamschula* Rezsőné, *Grünstein* Bella, *Mihályfi* János, *Schönfeld* Józsi és *Sárka*.

— **A katonakórházak karácsonya.** A karácsonyi ünnepély f. hó 23-án lesz. Ez a ragyogó est meggyőződést mindenkit, hogy mily szép munkára képes az erős akarat, a végtelen szorgalom, a fáradságot nem ismerő kitartás és főképpen a minden szépért, minden jóért, minden nemesért lelkesedő női szív. A katonakórházak és a városi kórház önkéntes ápolónőiből alakult bizottság a mult héten ülést tartott. Az ülésen *Csapó* Kálmán elnököl. A bizottság a következő határozatokat hozta. A karácsonyi ünnepélyt a veszprémi kórházban folyó hó 23-án tartják és pedig délután

fél öt óraker, a kereskedelmi iskolai kórházban, utána a városi kórházban és azután a szemináriumi kórházban. Ezen a lábadózt katonák is részt vesznek. Az ünnepély műsorát a bizottság a napokban állítja össze. Tekintettel arra, hogy a műsorban esetleges változások állhatnak be, ami ily nagyszabású ünnepségeknél igen gyakori, a pontos műsort a bizottság csak az ünnepség előtti napon állítja össze és így ezuttal a részletes műsort még nem közölhetjük. Az ünnepi beszéd megtartására a város előkelőségei közül kér fel egyeseket. A Dalárda is megígérte az ünnepélyeken való közreműködését. Az ünnepély után kiadják a betegeknek a beszerzett ajándékokat. A kórházakban egész nap folyik a lázas munka, készülő a sok-sok szaloncukor, sütemény. A dobozok telve vannak már hasznos emléktárgyakkal. Az utolsó napon kerül beléjük az élelmicikk, sütemény, alma, dió, cukor stb. Disz lesz a nemzeti szalag és fenyőgaly. Tizenhat hölgy vállalta a dobozokba szükséges 12 ezer cigaretta töltését. A karácsonyfákat a zirci apátság adja. A villamoslámpákkal való felszerelést a villamostelep, a feldisztást az önkéntes ápolónők végzik. Ezen karácsonyfa-ünnepélyekre a rendezőbizottság külön meghívókat nem ad ki és csakis ez uton hívja meg az érdekeltöket. Csapó Kálmán jelenté után, hogy a mozgógépelőadás tiszta jövedelme 573 kor. 41 fillér volt. A bizottság a 7-ik honvéd tábori ágyuszereznek, valamint a 7-ik honvéd tábori tarackosztálynak köszönetét fejezi ki az előadás rendezéséért. Az ápolónők a mult héten kinn voltak Berhidán, hol a sütemények készítéséhez szükséges dolgokat kapták. A többi községben is szorgalmasan folyik a gyűjtés és így a katonák nem fognak szükségét szenvedni kalácsnemékben sem. A bizottság elhatározta, hogy a tartalékkórház hajmáskéri fiókjában is rendez karácsonyfa-ünnepélyt és az ott ápolás alatt álló 100 beteget szintén megajándékozza.

Köszönetnyilvánítás. Dr. Óvári Ferenc országgyűlési képviselő, nagybátyja Kovács Gábor nemesvamosi nagybirtokos halála alkalmából, a megboldogultnak emléket megörökítendő, a nemesvamosi róm. kath. hitközségnek 1000, az egyezzer koronát adott egy beszerzendő orgona céljára. A nagylelkű adományért hálás köszönetét fejezi ki egy hitközség, mint a saját nevében is Schmidt Antal, lelkész.

Modern szinpad. A győri hadigyűjtőbizottság egy társaságot szervezett, amely betanulta a Modern Szinpad októberi műsorát. Január 1-én Veszprémben is előadja ezt a színházat. A jövődelmet a mai számunkban ismertetett győri kertváros, illetve a rokkant katonák javára fordítják. Jut azonban belőle a 31-es honvédék árvalap javára is. Jegyek a Fodor-féle könyvkereskedésében válthatók.

A villamostelep igazgatósága. A villamostelep üzemének fejlesztésére, ellenőrzésére a képviselőtestület előreláthatólag igazgatóságot szervez. A tervezet szerint tagja lesz öt városi főtisztviselő s a képviselőtestülettel hat városi képviselő. Ugy halljuk, hogy a városi s a szabadpolgári párt megegyeztek s mindegyik 3—3 képviselőt jelöl. A fama már a nevetek is hordozza, de erre nézve nem teszünk előzetes megjegyzést. Azt azonban hangoztatjuk, hogy ez a hatos képviselőt olyan egyénekből legyen szervezve; akik a várossal semmifele anyagi, sem szállítási, sem kereseti összeköttetésben nincsenek. Csak is így lesz megvédhető az az elv, amit a polgármester az előtervezleten hangoztatott, hogy a képviselők számbeli majoritásban legyenek a tisztviselők fölött.

Kiutalás. A városi tanács a napokban kiutalta a rendőrségi alkalmazottaknak megszavazott családi pótlék első részletét. Néhány rendőr beadványban kéri a várost, hogy iskolás gyermeke részére ezt a segélyt a 16-ik évig folyósítsa. — Indokolt esetekben a hatóság, amint hallottuk, eltekint a megállapított tizennégy éves korhatártól.

A maximális ár. A polgármester, mint megirtuk, feloldotta a tej maximális árát. Hogy helyes érzéssel járt el, bizonyítja a földművelésügyi miniszter nyilatkozata, aki legutóbbi beszédeben hangozta: „ha azt akarjuk, hogy tej egyáltalában ne legyen, akkor maximálni kell a tej árát.” A miniszter szerint a maximális árak a gabonánál sem egyetlen orvosszere a bajoknak, mert a gabonár maximálásáról megjegyezte: „a maximális árakat megállapították, az ár azonban egyszerre ejtűnt.” Mi is ezt hangoztatjuk mindig, hogy maximális, rekvirálás nélküli feüntézkedés.

A tej árának felszabodításával azonban érvényben maradt az a kormányrendelet, amely azokra, akik aránytalanul magasbót ár kérnek, büntetést állapított meg. Ezt a tulkapást ellenőrző a rendőrség. A piaci árak új megállapításával azonban a tanács eddigelé nem foglalkozott.

Balatonalmádi villamos világitása. Balatonalmádi község annak idején a balatonparti villamos társasággal szerződött a fürdőnek és a környékének villamos világitással ellátására iránt. Ez a vállalat azonban munkaközben főlészámolt, a község képviselőtestülete most kimondotta, hogy szerződését megszünteti s a villamos áramot a Veszprém városi központból szerzi be. A község megküldötte határozatát Veszprém városnak, s a legközelebbi közgyűlés bizottságot fog delegálni, hogy Balatonalmádi község kiküldötteivel megállapítsák az áramszolgáltatás feltételeit. A terv az, hogy a 14 kilométer hosszú tápvezetékét Balatonalmádi község építi meg. Szerződik a közbeeső községekkel, s a városnak a központtól való kiindulásnál lemért áramot előre megállapítandó egységáron megfizeti.

Segély. Veszprém vármegye törvényhásági közgyűlése a veszprémi ref. leányiskolának 400 kor. segélyt szavazott meg.

Kitüntetett tanító. Tóth Ödön olaszfalusi tanítót a harctéren tanusított hősies magatartásáért a második osztályú vitézségi éremmel tüntették ki. Az ermet melg elismerő szavak kíséretében maga József főherceg tüzte az ifjú hős mellére.

Városi közgyűlés. Veszprém város képviselőtestülete f. hó 29-én d. u. 3 óraker rendes közgyűlést tart. Tárgysorozat főbb pontjai: 1. Polgármesteri bejelentések. 2. A polgármester jelentése és az állandó választmány javaslata a villamos telep üzemének házi kezelésbe átvétele s az átvételre kapcsolatos kérdések ideiglenes rendezése tárgyában. 3. Balatonalmádi község képviselőtestületének határozata és kérelme a község részére szükséges villamos áramnak a veszprémi villamos telepről való beszerzése tárgyában. 6. A legtöbb adót fizető városi képviselők 1916. évre érvényes névjegyzékének megállapítása. 7. A v. tanács javaslata a gőzfürdő épületének helyreállítása tárgyában. 8. A v. tanács javaslata a kórház hus- és kenyér szükségletének biztosítása tárgyában. 9. A v. tanács javaslata a szegényház hus- és kenyér szükségletének biztosítása tárgyában. 10. Németh Béla és társai vadászati jog haszonbér összegének leszállítását kéri. 11. A rendőrök, tűzoltók és egyéb alkalmazottak ruhajárandósága tárgyában tanácsi javaslat. 12. Óvári Ferenc dr. indítványa Soóki Karolin ösztöndíj-alapítvány alapítása iránt. 13. Kálmán Istvánné született Kikker Julianna a tüzérbarakkok szomszédságában levő □-öl városi ingatlan haszonbérletére kötött szerződés jóváhagyása. 14. A Szegényember fája és cipője segítő bizottság részére a szükséges összegek rendelkezésre bocsátása tárgyában javaslat. 15. Járványkórház elhelyezése tárgyában az egészségügyi bizottság javaslata. 16. Lányi Gyula vízvezeteki gépész rendkívüli szabadságolása s helyettesítése. 17. Stumphausner János vízvezeteki főcső hosszabbítást kéri. 18. Közmunka hátrálékos megbírságolása iránt javaslat. 19. A v. tanács javaslata a vízvezeteki javítási munkálatoknak városi szerelők által végzése tárgyában. 20. Illetőségi ügyek.

A sertéshus ára. A polgármester újra megállapította a városi huszékben kimért sertéshus árát. Haj 6 80 K, zsirszalonna 6 40 K, füstölt szalonna 6 K, I. r. hus 4 80 K, II. r. hus 4 60 K, kolbász 5 50 K. — A szomszédos Székesfehérvárról bizony olcsóbó a sertéshus. Egy próbavágás alapján a hus 4 K-ért, a hájat 5 80 K-ért s a szalonnat 5 40 K-ért adták. Ennek dacára is hozott az elősúlyban 170 kgos sertés 130 K hasznót. Legalább a karácsonyi ünnepek idejében adhatna a város néhány sertést olcsóbóban, hogy a szegényebb családok is juthatnának egy kis hushoz. Az alapár, igaz, hogy 4 90 K volt. A vétel óta történt husgyarapodás azonban mindenesetre nagyobb értékű, mint a megterített tengeri s egyéb kiadás együtt véve. Ha a város az így előállított nyereségre az ünnepek előtt s alatt kimerendő néhány sertésnél nem reflektál — amit, tekintve az eddigi nyereséget, könnyen meg is tehet — akkor az ünnepekre olcsóbó hus mérhető.

A tengeri zár alá vétele. Dr. Török Gyula rendőrkapitány az 1915. évi tengeritermes zár alá vételéről, illetve a kiadott földművelésügyi miniszteri rendelet végrehajtása tárgyában a követ-

kezőket teszi közzé: 1. Mindenki köteles az 1915. évi december hó 20-ik napján birtokában (örizetében) levő összes tengeri készletet 1915. évi dec. hó 26-ig a rendőrkapitányi hivatalnál a megbízott tisztviselőnél mindennap reggel 8—12 óráig szóval vagy írásban bejelenteni, tekintet nélkül arra, hogy a tengeri az ő termése e vagy sem, továbbá tekintet nélkül arra, hogy a készlet közszükségleti célokra igénybe vétetett-e (rekvirált) vagy sem. Ez a bejelentési kötelezettség nemcsak a magán-egyéneket, hanem a jogi személyeket, az ipari és kereskedelmi vállalatokat, köztestületeket, közhatóságokat és intézeteket stb. is terheli. A katonai igazgatásnak és a Haditermény Résztartásának birtokában levő készletek nem esnek bejelentési kötelezettség alá. Ez a kivétel a Haditermény bizományosaira nem vonatkozik. 2. Azokat a készleteket, amelyek 1915. évi december hó 20-ik napján tengelyen, gépkocsin, vasuton vagy hajón fuvarozás alatt állanak, a címzett köteles a rendelkezési helyre érkezésük után haladéktalanul bejelenteni. 3. Tulajdonos a már bejelentett készlettel nem rendelkezhetik, hanem köteles a rendes gazda gondosságával ügyelni arra, hogy igénybe vett készletének minősége az átvételig meg ne romoljék és emberi élelmezésre alkalmas állapotban megmaradjon. Ha a bejelentett készletben bármily okból változás áll be, tulajdonos köteles ezen beállott változást minden hó végén a rendőrkapitányságnál bejelenteni. 4. A közigazgatásági hatóságoknak jogában áll az 1914. évi L. t.-c. 2. §-a értelmében a, bejelentett adatok helyességének megállapítása céljából a bejelentésre kötelezettek készleteit és raktárait megvizsgálni. A készletek a pénzügyőri közegek által is nyomoztatni fognak. 5. Mindazok, akik a tengeri készleteket a fentebb megjelölt határidőig be nem jelentik, azt elrejtik, az ellenőrzést meghehúsítják vagy jelen rendelkezés ellen bármily módon vétenek, azok az 1914. évi L. t.-c. értelmében két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel fognak büntettni. Arra a készletre nézve, amelynek tekintetében a kihágást elkövetették, a rendőri büntető eljárás során a törvény értelmében elkövetszának van helye.

Ujra felülvizsgálják a 43—50 éveseket. Megbízható forrásból értesültünk, hogy a 43—50 éves népfölkelők közül azokat, akiket alkalmasnak találtak a sorozáson ujra felülvizsgálják. A honvédelmi miniszternek erre az elhatározásra a felmentés iránt való tömeges kérvények adnak okot és az a körülmény, hogy nem várt nagy számban sorozták be őket. Ezekre való tekintettel január folyamán a honvédelmi miniszter, értesülésünk szerint elrendeli, hogy a besorozottak újbó felülvizgáltassanak.

A vitézségi érmek illetménye. Az illetményi szabályzat I. része 41-ik §-ának 3. pontja értelmében a vitézségi érmek illetménye a tulajdonos halálával megszűnik s hadifogság tartalma alatt nem tartható arra igény. Az illetmény az érem tulajdonosának személyi járandósága, miért is ki van zárva a más személy részére való kifizetés. Az érmek illetményének előre hosszabb időre való kifizetése, amit szintén több ízben kértek, a határozományok értelmében nem engedélyezhető. Az elhalt éremtulajdonos fel nem vett illetményei a hagyatékba felveendőek. Ezek a követelések tehát az illetéket és hagyatékot tárgyaló hatóságnál bejelentendőek és semmi esetre sem fizethetők ki az esetleges kérelmezőknek e hatóság meghagyása nélkül.

Meghosszabbították a fémbevéltás idejét. A hivatalos lap közli, hogy a honvédelmi miniszter a fémbevéltásra kitűzött határidőt 1916. január 31-ig meghosszabbította. A rendelet a beszállítási kötelezettségét nem érinti, amennyiben tehát a honvédelmi miniszter az igénybevettnék kijelentett tárgyak beszoállítását január 31-ike előtt elrendelne, a rendezetnek mindenki haladéktalanul eleget tenni tartozik. A rendelet szerint tehát most meg nem kerül a sor a fémek rekvirálására, hanem január 31-ig még akár a Fémközpontnál, akár a hivatalosan megbízott vaskereskedésekben szabad kézből mindenki eladhatja fém tárgyait.

A régi huszkoronások. Bankkörtökből vett értesülésünk szerint azokat a régi huszkoronásokat, amelyeken 1907. január 2-iki kelet van, december 31-én kivonják a forgalomból. Az osztrák-magyar bank még 1916. december 31-ig elfogadja fizetesképen e bankjegyeket, ezután azonban már teljesen értéküket veszítik.

— **Seefranz Irén**, a Nemzeti Zenedében kifizető oklevelet nyert zongoratanárnő, 1916. január hó 1-től zongorákat ad. Az érdeklődők bővebb felvilágosítást nyernek Seefranz Józsefné urasszonyánál, Veszprém, Virág Benedek-u. 10.

— **A zalaiai mozgalma iparkamaráért.** A háborus idők kétségtelenné tették, hogy a ropant felszaporodott munkát a meglévő kereskedelmi és iparkamarák nem tudják lebonyolítani. A soproni kereskedelmi és iparkamara, melyhez Zalavármegye is tartozik, négy vármegyében több mint két milliónyi lakosság érdekeit von hivatva szolgálja, amit a legtulcsízítettebb munka mellett sem végezhet el kifogástalanul. A zalaiai mozgalma oda irányul, hogy az esetleg létesítendő új kamara székhelye Nagykisznya legyen.

— **Egy magyar gyáros áldozatkészsége.** Köztudomású, hogy a háborus célokra igen nagy szükség van mindennemű fém és bádogtárgyakra, úgy, hogy majdnem minden készítménynek, melyhez a közönség hozzá szokott, ellátása ma nagy nehézségekbe ütközik és igen nagy áldozatokba kerül. Annál értékesebb az óriási Fedák cipőkém gyárosának, Vadász Zsigmondnak az áldozatkészsége, aki a nagy bádoghány, valamint a nyersanyagok folytonos áremelkedése dacára, beszerzte a szükséges bádogdobozokat, úgy, hogy a közkedvelt óriási Fedák cipőkém 40 fillérért továbbra is mindent kapható.

— **A káka mint szőlőkötözőanyag.** A szőlősgazdákat igen komolyan és nyomatékosan figyelmeztetjük, újból arra, hogy kötözőanyagról idejkorán gondoskodjanak. Kukoricalevél, zsúpp és fűzfavesszők mellett olyan vidéken ahol tavak, mocsaras helyek vannak, figyelmet érdemel a tavi káka is. Igaz, hogy ennek aratását a nyári hónapokban szokták teljesíteni, de azt hiszem, hogy szőlőkötözőszerszám a mostanában aratott káka is alkalmas lesz. Számolnunk kell ugyanis azzal a lehetőséggel, hogy a jövő esztendőre egyáltalában nem fog rendelkezésünkre állani semmi kötözőanyag. Raffia alig van az országban, azt is egyes kereskedők tartják kezükben és méregdrágán árulják. Jutafonálról papiroszsinagról szó alig lehet, fel kell tehát használnunk minden anyagot, amit csak valamennyire is lehet szőlőkötözőszerszám használni. Ezek között első helyen áll a káka. Nézzünk utána most, amikor még nem késő és szerzzük be, amit lehet.

— **Vasuti kedvezmény az elesett katonák hulláinak szállítására.** A kereskedelemügyi miniszter rendeletet adott ki, mely szerint a harc-téren elesett, valamint a harc-téren szerzett sebesülés vagy betegség folytán elhunyt harcosok holttestének kizárólag teherárúként leendő hazaszállítására a MÁV. saját vonalain és a kezelésében lévő helyi érdekű vasutak vonalain 50%-os fuvardíjkezdvezményt, ezenkívül a hullának egy igazolt kísérője részére — az I. kocsiosztály használatának kivételével — az oda- és visszautazásra 50% menetdíjkezdvezményt engedélyezett. E kedvezményeket az elhunytak hozzátartozóinak az államvasutak igazgatóságához intézendő kérvénye alapján engedélyezik olyképen, hogy a hullaszállításra 50%-os teherárúszállítási utalványt adnak ki, mely a fuvarlevélhez csatolva, a kedvezmény rovatozás útján alkalmazandó. A menetdíjkezdvezmény a fel-áru menetjeggyel egyes utazásra jogosító igazolvánnyal lesz igénybevehető, mely igazolványokat ugyancsak az igazgatóság állítja ki. Ezzel kapcsolatosan megemlítjük, hogy az osztrák vasuti miniszter hasonló rendeletet adott ki a szállítási díjkezdvezményt magyar állampolgárok is igénybevehetik.

— **A Balatoni fürdők fogasztási szövetezete.** A Balatoni Szövetség a közgyűlési utasítás folytán „Balatoni Élelmező Szövetezete” címén élelmiszerközpontot szervez. Az üzemközpontja a Balaton legforgalmasabb helyén, Siófokon lesz, de mindenütt fiókintézmények szervezettek ott, ahol a szövetezete működése iránt az érdeklődés kellő alakban megnyilvánul. A szövetezete csak tagoknak fog árusítani, vagyis csak az lesz jogosított a szövetezete által nyújtott előnyöket igénybe venni, aki a szövetezetebe való belépéssel az intézményt segíti megalapozni. A szövetezete a „Hangya” kötelekében alakul meg, tehát élvezni fogja mindazokat az előnyöket, amiket ez az országos vállalkozás hatalmas összeköttetéséig és kiváló szakértelemmel fogva nyújthat. Ha a kellő alapokat sikerül megteremtteni hozzá, nagyarányú bővítérendezést is fog létesíteni. A szövetezete Siófokon működő központja egész éven át üzemben lesz.

18313/1915. szám.

Városi hentesüzlet árjegyzéke.

Érvényes 1915. december hó 19-től.

	Kilogramm.	
Háj	6 kor.	40 fill.
Szalonna bőrfel	6	—
Elsőrendű sertésus (karaj, comb és vállpecsenye)	4	40
Másodrendű sertésus és hasaszalonna	4	20
Bélszír	4	—
Maja	2	40
Vese-velő együtt	1	—
Tüdő, szív, nyelv együtt	2	40
Egy sertés tisztított bele gyomorral együtt	—	40

A városi sertésüzlet sertéseket elősúlyban 12 órai koplalás után kilogrammonként 4 korona 30 fillér árban ad el.

Veszprém, 1915. december 18.

Dr. Komjáthy, polgármester.

A rokkant katonák kertvárosa.

A világháború a maga szörnyűséges következményeiben egész sereg olyan kérdést vetett fel, amelyek megoldása ép úgy az állam, mint a társadalom feladata. A megoldásnál igazán bajos volna meghuzni azt a vonalat, mely a két szervezet munkáját határozza. Sőt a mozgalmak praktikus kivételével a legokosabb, ha a két szervezet, a hivatalos állam és a nem hivatalos társadalom, teljesen összeforrva — egymást mintegy kiegészítve halad a közös célok felé.

Ez a tétel áll különösen arra a mindjobban kifejlődő mozgalomra, amelyet Győrött úgy ismer a közönség, hogy „építünk kertés városrészt a rokkantaknak”.

A hivatalos kimutatások szerint Magyarországon március végéig több mint huszezer rokkant állt részben vagy egészben kezelés alatt. Ez a szám azóta is nagyban gyarapodott, — gyarapodik most is és mire a háború vége lesz, — előtűnik áll egy új társadalmi kaszt, — a szerencsétlen hősrókkantak kasztja.

Hogy ezek a hazáért megrokkant katonák a háború után ne legyenek kénytelenek koldulni, hogy ezek az emberek, akik esetleg mindenüket odaadták amiük van, sőt ráadásul oda tettek a haza oltárára egy ellőtt lábat, egy srappelhorrt kezét, vagy egy kiszurt szemet, — hogy ezek az emberek, ha jobb sorsot nem is, de legalább olyan sorsot nyerjenek a háború után, mint nekik a háború előtt volt, erre kell most összefogni.

Ez a legkevesebb, amit tehet értük az állam és tehet értük az államot fenntartó nemzet.

Nem kételkedünk.

Az állam is megteszi a magáét — a társadalom is.

Csak az a fő, hogy jól kell hozzáfogni.

Az állam már most kezeli, taníttatja a rokkantakat, hogy új munkakörben ismét hasznos tagjai legyenek a társadalomnak és ezáltal megtalálják önmagukat. Rendes évi segélyt is ad majd nekik, amely segély bázisa lesz existenciájuknak. Ami ezen túl van, — az már a társadalom feladata lesz.

Amint ugyanis az előbb mondtam, — az állam csak segélyt ad a rokkantaknak és esetleg új munkabírást. Az előbbi csak a legminimálisabb létfenntartásra elég; az utóbbi pedig új kenyérkereseti forrást nyit számukra.

Nos, hogy ezek a rokkant és mondjuk ki bátran, — épen testi rokkantságuk miatt szellemileg is némileg deprimált emberek, ép lélekkel jövedvben és melegezésben töltsék el hátralévő éveiket, — ehhez van szükség a társadalom segítségére.

A munkabíráshoz tehát elsősorban — munkaalalmat kell nyújtani és másodsorú oly keretet, ahol a rokkant napi munkáját nem gépiesen — kényszerűségből, hanem jókedvvel, ambícióval végzi.

Nézzük már most, hogy mint érhető el ez a legpraktikusabb.

Azon vitaközi is felesleges, hogy az oly rokkantakat, akik részben munkabírók, kaszárnyarendszerű menházakban elhelyezni nem célszerű. És a humanizmus jelszava alatt családjaik köréből kiragadni őket éppen kelletlenül.

Pedig centralizálni kell őket — az bizonyos. Centralizálni kell kedig a munkaalalom könnyebb megszerzése és a munkák könnyebb technikai kezelhetősége végett. Itt megakaram jegyezni, hogy azt a földmivest vagy kiskereskedőt stb., akinek a háború után is meglesz a maga családi tűzhelye, nem szabad abból kiszakítani. Az majd meg tud élni odahaza is. De itt azokról van szó, akiknek eddigi munkakörét rokkantságuk megváltoztatta, akik a háború előtt családjaikkal együtt vagy anélkül pince vagy padlásszobákban laktak és akik majd a háború után ennek a pince vagy padlásszobában lakberét sem tudják megfizetni.

Ezeket kell centralizálni. De nem menházakban. A menházba a családos ember nem viheti be a családját; de még a nem családos ember is megszűnik egyén lenni, lesz belőle egy nyilván tartott szám — egy „ispítás”.

Hogyan oldható hát meg a centralizálás kérdése?

Csak egy módon.

Külön telepeket kell építeni a rokkantaknak. Telepeket kis házikókkal, kertekkel. Már csak azért is, mert a családi tűzhely melegei valami szuggesztívebb erő nincs. Az ember, akinek megvan a családi tűzhelye, megtalálja önmagát és a világot, örömet leli munkájában és megtalálja a melegezését és a boldogságot.

És ez a fontos.

Ezek a hazáért béna hősök megkivánhatják ezt a legkevesebbet attól a társadalomtól, amelyért bének, rokkantak lettek.

És ezt a legkevesebbet akarják azok elérni, akik megindították a mozgalmat a győri kertváros felépítésére.

A rokkantak kertvárosa egy a város által kijelölendő helyen épülne egyelőre mintegy 100—120 házból. A házak körülbelül a város által a Mákos-dűlőben tervezett munkásházak tervei szerint készülnek. Egy felülepítmény 4 házra, helyesebben hárszere oszlik, — amely rendszer az építést lényegesen olcsóbbá teszi. Minden hárszere külön kapubejárata van, külön előkertje és udvara. Szóval a négy ház — dacára a közös tetőnek, — egymástól teljesen szeparálva lenne. Minden házban egy tágas világos szoba, konyha és mellékhelyiségek. A házakhoz előkert. Az előkert intenzív művelése esetén megtermi a család apróbb szükségleteit (bab, zöldség stb.) A telep, amint már előbb mondtam, egyelőre 100—120 házból épülne fel, tehát mintegy 25—30 négyes épületet foglalna magában. A telep utcái szélesek, rendezettek; ellátva vízvezetékekkel, villanással és csatornázással. A telep központján nagy parkírozott tér, padokkal, gyermekjátékos terekkel. A parkban a központi épület. Ebben lenne elhelyezve a közös gépműhely és az „értékesítő központ”, továbbá az egyes közegészségügyi intézmények. Erről majd később.

A házak felépítési költségeit ma még bajos praeliminálni. Hozzávetőleges számítás szerint egy ház felépítése 2500 koronába kerülne. A gyűjtés módzatait illetőleg az adakozás a következő formákban történhetik. Hozzájárulnak a kertváros felépítéséhez:

- olyanok, akik maguk építenek fel egy házat (magánosok, testületek stb.);
 - akik többen építenek fel egy házat;
 - akik pénzadománnyal járulnak a telep közös felépítéséhez;
 - olyanok, akik akár az építéshez szükséges nyersanyag, akár ingyen fuvar vagy ingyen munkával segítenek a telepet felépíteni.
- Minden házon rajta lesz a kőből vagy márványból faragott tábla.

Épült 1916-ban
a haza rokkant hőseinek
X. Y. és neje
vagy X. testület, vagy a nagyközönség
adományából.

Nem az emberek hiúságát akarjuk megfogni ezekkel a táblákkal. Oh nem. Ezek a táblák lesznek hivatalos megörökíteni a jövő nemzedék számára — a jelen nemzedék hazafias áldozatkészségét.

Az adományok a Vörös Kereszt hadigyjúró iróddja címére (Győr, Baross-ut) küldendők.

Ha a gyűjtési akció annyira előrehaladt, hogy a mozgalom „teljes” sikere biztosítva van, az ad

hoc bizottság és a telekérdést rendezni hivatott város, — hozzálatnak az előmunkálatokhoz.

A bizottság tagjai Szodfridt József főispán, Vedreös Boldizsár a Vörös Kereszt győri választmányának II-ik elnöke, Farkas Máttyás polgármester, Németh Miklós alispán és a katonaság képviselőiben Zikely József és Fuchs Lajos ezredesek. Végül Krausz Henrik a hadiuroda vezetője.

A rokkantak elhelyezésénél elsősorban a győrvárosiakat és megyeieket veszik figyelembe. Felvételiük liberális és mindenféle bürokratikus formásgoktól ment lesz. Elhelyezésük után beilleszkednek a közös telep munkájába. Természetesen képzettségüknek és fizikumuknak megfelelőleg. Munkájuk méltányosan és igazságosan meg lesz fizetve.

Munkáról, nyers anyagról és a feldolgozott termények értékesítéséről a központi épületben elhelyezendő értékesítő központ gondoskodik. Az értékesítő központ egy teljesen kereskedelmi alapokra fektetett intézmény lesz. Üzleti haszonra dolgozik és hasznát a megfelelő takarékalap részese és levonása után bizonyos szabályok szerint felosztja a rokkant telep lakói között.

Munka lesz elég. Számos oly ipari cikket tudunk majd a piacra vinni, amelyben eddig importra szorultunk. Sőt amennyire lehet, csakis új iparágakra fog a telep produkciója szorítkozni, mert, nem akarunk a már meglévő iparnak konkurenciát csinálni. Ha a rokkant takarékos lesz, az általa lakott házat részletekben megvalthatja. Ha nem, úgy benne lakik élete végéig, — sőt ha meghal, szűkebb családjá (felesége és keresetkeptelen vagy vele egy háztartásban levő gyermekei) a házat holtukig, illetve keresetképességük beálltaig vagy legalább is addig használhatják, amíg atyjukkal, vagy özvegy anyjukkal egy háztartásban laknak és keresetükkel szüleit segítik.

Munkátlan, renyhe, dologkerülő embert nem tűr meg a rokkantak telepe.

A ház használatáért természetesen a rokkant nem fizet. A vízvezeteki és csatornázási díjak kérdése szintén a város belátásától tétetik függővé. A rokkantak háza, — tulajdonképpen menház — s mint ilyen, állandóan adómentes.

Ezzel nagy vonásokban vázoltam a rokkantak kertvárosának terveit. Miért kell azt felépíteni és hogyan akarjuk azt felépíteni.

Végül még valamit. Felhangozhatna az az ellenvetés, hogy mi a rokkantak ilykép való igazolásával megsértjük azoknak önértékét. Hogy mi egy száműzöttek gyűlhelyét vagy egy nyomorékok városát akarunk csinálni.

Hát ez nem áll. Akik ott fognak lakni, azok a hazáért lettek bének, sánták vagy vakok. Minden hiányzó láb, kéz vagy szem, egy-egy vitézségi érem a nemzet testén. A nemzetén, amelyből lettek s amelyért bének lettek.

A nemzeti büszkeség kincsesháza, — egy pantheon lesz ez a telep, ahova elzarándokolnak majd a késő unokák s elmondhatják, hogy a nemzet, amely hősokeket adott a hazának és a hősokek, akik megvédelmezték a hazát a nemzetnek — megértették egymást.

Egyenlők lettek. Egyenlökké tette őket a hazaszeretet és az áldozatkészség.

A mag el van vetve. Csirázzon ki belőle a honfiai érenek terebélyes fája; a magyar faj egymást szerető egymást megértő áldozatkészsége.

Adakozzunk a rokkantak kertvárosára.

Rainer Mihály.

A háboru krónikája.

December 12. A montenegrói területen folyó utóvédharcokban újra 400 foglyot szállítottunk be. A bolgárok az antant csapatokat visszaverték és súlyos veszteséget okoztak nekik.

Cartorijaszknál orosz felderítő osztagokat ütünk el. Egyébként az egész harcvezetés csend van.

A Judikarea-szakaszon a tüzérségi harc most a Chisse-völgytől nyugatra levő területre is áttért. Az olaszoknak a Dolomitokban a Siefnyereg ellen, a görcei szakaszon a Monte-San-Michele északi lejtője ellen intézett győngye támadásait visszavertük.

Tizediken délután egy tengerészeti repülőgépjárunk Ankonában nagy sikerrel dobott bombákat a pályaudvarra, a villamossági művekre, a gáz-művekre és katonai célokat szolgáló tárgyakra.

A nyugati harctéren az arcvonal számos helyén mindkét tüzérség élénk tevékenységet fejtett ki.

December 13. Északkeleti Montenegró ellen irányuló offenzívánknak tegnap Korita és Rozaj megszállása volt az eredménye és utóvédharcok folytak Ipektől 12 kilométernyire nyugatra. Ezekben az eredményes harcokban 6100 foglyot szállítottunk be és az Ipek és Rozaj közt levő területen 40 szerb ágyút zsákmányoltunk.

Az orosz harctéren helyenként tüzérségi harc volt.

Neuve-Chapelletől keletre (Lilletől délnyugatra) egy kisebb angol osztagnak az a kísérlete, hogy a németek állásaiba behatoljon, akadályaik előtt meghiusult. A Vogézekben jelentékenység nélkül való, elszigetelt járőrharcok folytak.

A törökök minden vonalán sikerrel harcolnak.

December 14. Északkeleti Montenegróban az üldöző harc tovább folyik. Koritonál 800 foglyot szállítottunk be, Ipeknél újabb 12 szerb ágyút zsákmányoltunk. — Repülőink a Beranenál levő táborra sikeresen dobtak bombákat.

Macedóniában Todorov tábornok hadserege elfoglalta Doiran és Gyevelyeli helységeket.

Macedóniai földön mar egyetlen szabadon lévő angol vagy francia sem található többé. Ezekben a harcokban két angol hadoszóly pusztult el.

Az orosz harctéren nincs különösebb esemény.

Tirolban az olasz tüzérség tűz alatt tartja a Lardaro körül levő megerősített területet, valamint Rivánál, Roveretónál és a Col di Lanan levő hadállásainkat.

A görcei hídfőnél tüzérségi és aknavető harc folyt.

A nyugati harctéren jelentős esemény nem történt.

December 15. Csapatunk Plevljétől délre rohammal vettek be a Vrana-Gorán levő montenegrói hadállásokat.

A Beranetól északra levő területen újabb 2300 foglyot szállítottunk be.

Bolgároknak történelmi napjuk volt a mai nap, mert Macedónia teljes felszabadítását jelentették.

Az olaszok tevékenysége a Judikáriákban még tart. Görcnek a St. Péter felé vivő utmentén levő városrésze újabb tüzérségi tűz alatt állott.

Az orosz és a nyugati harctéren nincs újabb esemény.

December 16. Kövess tábornok Plevlje felől előnyomuló osztrák és magyar csapatai tegnap a Vrana Gorától délre levő montenegrói hadállásokat is egész szélességükben bevették. Tegnap ejtett foglyaik száma 340 katona és 150 védőköteles.

Az olasz, az orosz és a nyugati harctéren a helyzet változatlan.

December 17. Egyik harctéren sem történt nevezetesebb esemény.

Anyakönyvi kivonat.

— 1915. nov. 24-től dec. 15-ig. —

Születés.

Boór József pincér és Molnár Ida fia József r. kath. — Lenner Mihály napszámos és Kronstein Anna leánya Terézia r. kath. — Simunek Antónia házicselede fia József r. kath. — Milhoffer Nándor m. államasuti távirtda felvigyázó és Nagy Róza leánya Edit Éva ág. h. ev. — Fazekas Mihály cipészsegéd és Horváth Julianna leánya Magdolna Margit r. kath.

Halálozás.

Kósa József 2 hónapos r. kath. — Mellári Mihály csizmadia iparos 76 éves ref. — Bánóczi Mór tejkereskedő 70 éves izr. — Páp Ilona 3 éves ref. — Neuman Lajos fűszerkereskedő 61 éves izr. — Nagy Ferenc 21 hónapos r. kath. — Molnár Ferenc napszámos 52 éves. — Strenner Antal 6 hónapos r. kath. — Molnár Mária 4 hónapos r. kath. — Kéz Vilmos magánzó 61 éves r. kath. — Nagy Anna 1 hónapos r. kath. — Hajagos Mihály nyugalmazott állami utász 71 éves r. kath.

Házasság.

Az elmúlt héten nem kötötték.

ÓRIÁSI

bajok vannak most a bádogdobozok körül-a nagy bádoghány miatt, úgy hogy gyáramban több ízben üzemmzavar fordult elő, mert nem tudtam a sokféle nagyságu bádogdobozokat beszerezni. Mely tisztelettel kérem tehát a t. fogyasztó közönséget, hogy bevásárlásainál legyen szives csak az óriási

FEDÁK

cipőkrémet kérni, hogy a szükséges dobozok készítése egyöntetű legyen, mert csak így lesz módomban tisztelt vevőim óriási szükségletét, dacára a súlyos viszonyoknak, kielégíteni. Az óriási Fedák-

CIPŐKRÉM

ma már nélkülözhetetlenné vált minden háztartásban, mert Háziasszonyaink meggyőződtek arról, hogy ezen kipróbált, jó cipőkrém az összes gyártmányokat felülmulja. — Az óriási Fedák-cipőkrém a nyersanyagok folytonos emelkedése folytán

40 filléres árban

kerül forgalomba, mert sikerült nagyobb mennyiségű, elsőrendű minőségű nyersanyagot beszerezni és így a háboru előtti kitűnő minőségben

mindenütt kapható!

VADÁSZ ZSIGMOND

vegyészeti gyára

Budapest, VI., Lehel-utca 29. sz.

PALUGYAY
PEZSGŐ
RIVÁLÓ MINŐSÉGŰ HAZAI TERMÉK

Husárjegyzék Gósy György

hentesüzletéből
Veszprém, Rákóczi-utca.

I. rendű friss sertésus	4-80 K
II. rendű friss sertésus	4-60 "
I. r. zsirszalonna	6-60 "
Börrel	6-50 "
Háj	6-80 "
Friss olvasztott zsir	7- "

Füstölt húsok a legjutányosabb napi áron kaphatók.

Fogászati műterem
 Veszprém, Rakóczi-ter 22. sz. Telefon 49. Inter-urbán

Wellner Gyula
 régi jóhírű fogászati műterme. Rendelkezésre áll az összes fogászatba vágó műveletekre.

Foghuzás, fogtömés, műfogak, fogsorok.
 A szájpadtás nélküli műfogak specialis készítője.

Számtalan elismerő levél.
 Tanítóknak kedvezmény.

MŰVESZI JÉREMLEKEK
HAVRANEK ANTAL
 ACD JZOBRAVZ EI KÖFFRAGO TELEPEN
 JZ-FEHÉRVÁR TÁRSASÁG Tervek ingyen
 Telefon 125

HIRDETÉSEK
 felvételnek a kiadóhivatalban.

Az Első Magyar Általános Biztosító Társaság
 veszprémi főügynöksége

elfogad tűz-, jég-, betörési, bal- eset, szavatossági, élet- és járadék-biztosításokat.

A társaság a legrégebbi és legnagyobb magyar biztosító intézet; — biztosítéki alapjai meghaladják a 210 millió koronát s így minden tekintetben a legnagyobb biztonságot nyújtják.

Irodai helyiség: Szabadi-utca 3. sz. földszint. Képviseli: **SULY LÁSZLÓ.**

ROLAND FERENC
 orgona- és harmoniumkészítő
VESZPRÉMBEN
 Ostromlépcső-utca 5. sz.

Elvállal teljesen új orgonák építését a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig. — pneumatikai rendszer szerint. **ORGONÁK** átalakítását és hangolását jutányos árban számítom. Iskolák részére **HARMONIUMOKAT** jó erős kivitelben készítek. **ZONGORÁK** javítását és hangolását úgy helyben, mint vidéken a lehető legrövidebb idő alatt eszközölök.

Bakos Kálmán
 fűszer- és csemegekereskedő, ásványviz nagy raktára
VESZPRÉM.
 Telefon: 55. — Sörgöncim: Bakos Veszprém.

Ajánlom az őszi időnyre bel- és külföldi csemegeárukat, válogatott fűszerek, idei aratású tea- : különlegességeimet. :
 Teasütemények, csokoládék, kakaó és gyermektápszerek. Mindennemű hal- és hús konzervek.

Befőttek, lekvárok, Jamsrum, likőrök, cognac és pezsgők, bel- és külföldi borok. — Kávékban nagy : választék. :

Gőzkávépörköldé
 Naponta friss pörkölt kávékeverék.

Háztartási és gazdasági cikkek. — Illatszerek. Finom hentesárak. : Prágai sonka. :

Alapított 1894-ben Villanyerőre berendezve

Egyházmegyei Könyvnyomda

Készít a legrövidebb idő alatt és raktáron tart:

a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivittel minden néven nevezendő

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT

ugymint: rüpratok, fizetek, könyvek, folyóiratok, árjegyzékek, körlevelek, hirdetések, falragaszok, évi jelentések, mérlegek, kimutatások, gyászlapok, rávatolt táblázatok, névjegyek, meghívók, eljegyzési és esketési tudósítások, számlák, címkek, stb. stb., jutányos árakon számítva.

plébánia-hivatalok és iskolák részére szükséges mindenféle

HIVATALOS NYOMTATVÁNYT

melyek tetszés szerint fűzve vagy bekötve szállíthatnak. Hivatalos levelepapírok és borítékok, okmánybortékok mindenféle alakban és színben. Egy és négyvonalas csinos vizsgálópok, tet-észszerinti mennyiségben. — Kaphatók a legjobb minőségű fehér íródal, ugyancsak fogalmazópapírok.

Postai megrendelések azonnal elintéztetnek.

Telefon 61 **Veszprémben** Telefon 61